

Ideje gyanakodni!

Mit tennénk, ha az otthonunkba meghívott ismerősünk, amíg bennünket a vendéglátással kapcsolatos teendők lekötnek, megbontaná a házunkat körülvevő kerítést, megrongálná a bejárati ajtó zárját, és működésképtelenné tenné a riasztóberendezést? Azt hiszem, okkal kezdenénk gyanakodni arra, hogy valami olyasmire készül, amiben az otthonunkat védő berendezések gátolnák, és joggal feltételezhetjük, hogy ez nem a javunkat fogja szolgálni. Ugyanilyen okkal gyanakodhatunk, amikor a kormánytöbbség lépésről lépésre elkezd felszámolni a mindenkor kormányzati hatalom esetleges visszaéléseivel szemben teremtett alkotmányos korlátokat, ahogyan azt a jelenlegiek teszik.

Ha a Fidesz és a KDNP politikusai csak részben elhinnék saját politikai nyilatkozatuk következtetését, miszerint a rendszerváltástól eltelt évtizedek eredményeként "kiszolgáltatottság, eladósodás, szegénység, lelki, politikai és gazdasági válság" jött létre, akkor egy tisztességes politikai szándéktól vezetett kormányzat elkezdené elemezni, mi vezetett idáig. Jelenleg úgy tűnik, a jobboldal megelepszik azzal a válasszal, hogy korábban az országot "rossz emberek" kormányozták, és a "szavazófülkékben lezajlott forradalom" eredményeként (ami a valóságban annyit jelent, hogy 2010-ben a Fidesz-KDNP-szövetség 17 975 szavazattal többet kapott, mint 2006-ban az MSZP és az SZDSZ) az országot májustól a "jó emberek" kormányozzák.

Az előző kormányok kudarcainak van azonban másik értelmezési lehetőségük is, nevezetesen az, hogy a kormányzati hatalom tévedéseit és hibáit korrigálni hivatott fékek és ellensúlyok nem funkcionáltak megfelelően. A hibásnak bizonyult gazdaságpolitikai döntéseknél, a jogalkotásban megjelenő társadalompolitikai elképzeléseknél nem, vagy nem megfelelően működött a közigazgatási apparátus, a parlamenti frakciók, a számvevőszék, a független jegybank vagy az Alkotmánybíróság, esetleg a független sajtó kontrollja. Az időben és erőteljesen megfogalmazott vészjelek hiányában a téves vagy eleve elhibázott döntések korrekciójára nem került sor, vagy a korrekció elmaradása miatt az ország nagyon súlyos árat fizetett.

A tévedések és a hibák kockázatát csökkenteni akaró tisztességes kormányzat ezek után első lépéseként megerősítette volna azokat az intézményeket, amelyek kontrollálják a végrehajtó hatalmat, hiszen a legelvakultabb jobboldali sem állíthatja, hogy a szocialista-liberális kormány kudarcát a túl erős Alkotmánybíróság, a túlzottan független Állami Számvevőszék és Gazdasági Versenyhivatal vagy a túlzottan független sajtó okozta.

Ehhez képest a "nemzeti együttműködés rendszerét" hirdető politikai tábor két hónap alatt felszámolta a közigazgatásban esetleg még meglévő szakmai fékeket, amikor a közigazgatási tisztségek indoklás nélküli megszüntetésével lehetővé tette, hogy az

érdemek és a teljesítmény helyett kizárólag a politikai lojalitás legyen az alkalmazás feltétele. A parlamenti létszám felére csökkentésével rontotta egyes, saját képviselőinek újraválasztási esélyét, ezen a területen is a lojalitást helyezve a szakmai és az emberi tisztesség elé. Felszámolja a független és pártatlan Alkotmánybíróságot, hiszen a többségükben újraválasztható bírák számára egyértelművé tette, hogy alkotmánybíróvá válásra csak annak van esélye, akit az aktuális kormányzat arra alkalmasnak tart. Ezzel az Alkotmánybíróság szerepét a rendszerváltást megelőző Alkotmányjogi Tanács szintjére züllesztették. Ráadásul, mivel a népszavazási kérdésekben az utolsó szót az Alkotmánybíróság mondja ki, a népszavazásnak mint a kormányzati hatalom kontrolljának szerepe is megszűnik.

A "nemzeti együttműködés rendszerének" építői felszámolták az Állami Számvevőszék függetlenségét és pártatlanságát, és véget vetettek a Versenyhivatal kormánytól való függetlenségének is, gyakorlatilag hiteltelenné téve ezen intézmények megszólalását bármi olyan kérdésben, aminek akár a legkisebb politikai vonatkozása is lehet. Ki hinné el a futballban a bíró ítéletét, ha a hazai csapat jelöli ki a játékvezetőt, és ráadásul bármikor le is cserélheti?

Ideje feltenni a kérdést, mi az oka, és legfőképpen mi a jövőbeli célja a "nemzeti együttműködés rendszere" építőinek azzal, hogy szisztematikusan lebontják a kormányzati hatalom tévedéseitől védelmet jelentő intézményeket? Az új rendszer hívei azzal aligha áltathatják magukat, hogy ők nem tévednek, hiszen eddig "csak" gazdaságpolitikájuk alapjaiban és a szlovákiai Magyar Koalíció Pártjának bukását okozó nemzetpolitikájukban tévedtek igazán látványosan, és még valójában el sem kezdtek kormányozni.

HACK PÉTER

(A szerző jogász)

(HVG, 2010. július 10., szombat, 71. oldal)